

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук,

доцента Кужди Тетяни Іванівни

на дисертаційну роботу Вішки Ірини Сергіївни

“Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві”,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дослідження та його зв'язок з науковими програмами, планами

На сучасному етапі розвитку економіки України, коли підприємства функціонують в умовах невизначеності й динамічності економічного середовища, великого значення набуває впровадження раціональних та ефективних форм і методів управління підприємством. Трансформація економічних відносин та активна інтеграція вітчизняної економіки у європейський та світовий простір актуалізують проблему формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві, як складової менеджменту. З огляду на світові тенденції вітчизняні менеджери повинні втілювати у життєві реалії вже сьогодні нові управлінські технології та інші підходи до прийняття управлінських рішень. При цьому результативну діяльність підприємства можна забезпечити за рахунок формування та розвитку ефективної системи адміністрування, яка призначена спростити процес управління, підвищити показники роботи і забезпечити досягнення сталого розвитку підприємства.

Важливість даної проблеми зумовлена також наявністю значних територіальних диспропорцій у економічному розвитку регіонів нашої держави та необхідністю пошуку ефективних управлінських інструментів для розвитку машинобудівної промисловості. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формуванням та розвитку системи адміністрування на підприємстві, яка має ґрунтуватися на раціональному використанні і побудові взаємозв'язків між рівнями управління, керуючою та керованою підсистемами, сферами функціональної відповідальності, ресурсами. Зважаючи на це, дисертаційна робота Вішки І.С. виконана на актуальну тему, оскільки пропонує шляхи та

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Аналіз дисертаційної роботи засвідчує, що її автор здійснив ґрунтовне вивчення широкого кола наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Аналіз тексту дисертаційної роботи на автореферату свідчить, що наукові дослідження, висновки та рекомендації, сформульовані автором, мають високий рівень обґрунтованості і достовірності, що підтверджується використанням реальних статистичних даних та інформаційних джерел; застосуванням як загальнонаукових, так і специфічних методів наукового дослідження.

Мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження у дисертаційній роботі (с. 22-23 дисертації, с. 2-3 автореферату) визначені коректно з використанням системно-комплексного підходу. Автором дотримано основних вимог щодо чіткості застосування обраних методів сучасного наукового дослідження (с. 23 дисертації, с. 3 автореферату). Висновки дисертації (с. 186-194 дисертації, с. 18-19 автореферату) в цілому сформульовані згідно з визначеною метою та основним завданням дослідження. Автором продемонстровано достатній рівень вмінь та навичок, необхідних для науково-пошукових досліджень.

Зміст дисертаційної роботи відповідає її темі, засвідчує досягнення поставленої мети та вирішення побудованих у логічній послідовності завдань. Слід відзначити правильний авторський вибір системного та комплексного підходів, а також методичну основу дослідження. Саме ці підходи дали змогу поєднати методичні передумови різних напрямів економічної та фінансової науки, забезпечити всебічність і цілісність дослідження, через функціональне призначення в економічній системі, уточнити сутність деяких ключових економічних категорій.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків мають належний рівень та забезпечуються застосуванням адекватних методів дослідження, серед яких були використані: методи узагальнення, порівняння, систематизування, порівняльний аналіз; методи аналізу і синтезу; метод експертних оцінок та емпіричного дослідження; метод таксономічного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу та графічні методи.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій підтверджує їх апробація на

заходи для вирішення нагального завдання соціально-економічного розвитку системи адміністрування на машинобудівних підприємствах.

Позитивно оцінюючи наукові дослідження із вказаної проблематики, слід зазначити, що окремі теоретичні та прикладні аспекти щодо формування та розвитку системи адміністрування залишаються дискусійними і потребують комплексного наукового визначення та обґрунтування. Зокрема, існує необхідність у ґрунтовному дослідженні усіх компонентів, що формують систему адміністрування, а також чинників, які на неї впливають та інструментів, що застосовуються під час управління.

У цьому контексті дисертаційна робота Вішки І. С., яка присвячена проблематиці формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві, безумовно є актуальною для економічної науки і своєчасною для вітчизняної господарської практики.

Дисертаційна робота виконана в межах наукового дослідження, відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету "Львівська політехніка" за темою "Адміністративна діяльність та управління фінансово-економічною безпекою підприємств" (номер державної реєстрації 0113U005265), де автором сформовано стратегічні напрями розвитку персоналу, зокрема, фактори, що здатні вплинути на систему адміністрування на підприємстві (Розділ 2, підр. 2.1. та підр. 2.3.) (акт впровадження від 05.07.2017 р.). Матеріали дисертації використані при розробленні науково-дослідної роботи Національної металургійної академії України "Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання" (державний реєстраційний номер 0116U008360 (2017-2019 рр.) та комплексної ініційованої теми "Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності" (державний реєстраційний номер 0107U001146 (2016-2022 рр.). Також результати дисертаційної роботи були впровадженні у навчальний процес Національного університету "Львівська політехніка" та застосовуються під час викладання дисципліни "Теорія підприємництва" для студентів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування", зокрема ідеться про чинники, що впливають на розвиток системи адміністрування (довідка № 67-01-1044 від 12.06.2017 р.).

шести науково-практичних конференціях, на яких здобувачем висвітлювалися питання формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві, пошуку ефективних інструментів активізації адміністративної діяльності і розвитку сучасного стану адміністрування в Україні та на Львівщині зокрема.

3. Ступінь новизни наукових досліджень

До теоретичних, методичних та практичних рекомендацій і висновків, що характеризуються науковою новизною та свідчать про особистий внесок автора в розвиток теорії та практики формування і розвитку системи адміністрування на підприємстві, можна віднести такі:

- розвинуто поняття “управління”, “управлінська система”, “адміністрування” та “система адміністрування”, роз’яснено їхній взаємозв’язок та відмінні риси, що, на противагу відомим тлумаченням, дозволяють ширше та детальніше поглибити знання про сутність адміністрування (с. 35-48, 132);

- удосконалено групування окремих складових системи адміністрування, що відрізняється, від відомих, вибором підходів до класифікування (за допомогою ситуаційного, процесійного та системного), а це, дозволяє детальніше визначити місце системи адміністрування в системі менеджменту (с. 72);

- удосконалено оцінювання рівня розвитку підприємства, яке ґрунтується на сформованій моделі за напрямками фінансового, маркетингового, внутрішньо-господарського розвитку та розвитку трудового потенціалу, що, на відміну від відомих моделей, використовує таксономічний аналіз, а завдання сформованої моделі полягає у визначенні поточного стану адміністративного управління на підприємстві (с. 110);

- вперше, для підвищення соціальної та економічної ефективності підприємства, а також зростання його конкурентоспроможності сформовано модель, яка відрізняється тим, що ідентифікує розбіжності між інтересами зацікавлених сторін, а це у свою чергу дозволяє обрати найбільш оптимальні методи уникнення чи зниження конфлікту (с. 131);

- подальшого розвитку набули визначені дисертантом основні показники розвитку системи адміністрування та формування їх множини, що, на

протизагу від відомих, ґрунтується на використанні конфлікту інтересів стейкхолдерів за допомогою кореляційно-регресійного методу, в основу якого закладено використання мікро та макро показників та оцінки експертів; основна ціль такого структуривання – оцінити наявні ресурси та їх правильно використовувати (с. 140);

- для покращення системи адміністрування, розвитку набуло удосконалення стратегій підвищення продуктивності праці персоналу завдяки винагородам нематеріального та матеріального характеру, що дозволить, на відміну від наявного досвіду, корегувати стимули працівників як у групі, так і індивідуально (с. 180).

На нашу думку, отримані автором результати, мають наукове значення для теорії адміністрування та менеджменту, а впровадження розробок дисертанта в практичну діяльність підприємств Львівщини та науковий процес університету “Львівська політехніка” переконують в їх практичній цінності.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні наукові положення, висновки та методичні підходи, подані у дисертації Вішки І. С., а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою повнотою знайшли відображення у відкритому друку в 15 наукових працях, з яких: 1 монографія, 8 статей у фахових виданнях, серед яких 4 одночасно у виданнях, які включені до наукометричних баз даних, та 6 публікацій на науково-практичних конференціях. Вимоги щодо необхідної кількості та якості статей у наукових фахових виданнях витримано, що надають авторові повне право публічного захисту дисертації. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

5. Оцінка змісту дисертації

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 229 сторінок комп'ютерного тексту, основна частина розміщена на 175 сторінках.

У першому розділі дисертаційної роботи “Основні теоретико-прикладні засади формування системи адміністрування на підприємствах” розкрито

сутність та ключові ознаки системи адміністрування на підприємствах. У дисертації запропоновано типологію та напрями розвитку управлінських систем досліджуваних підприємств, а також виокремлено основні елементи формування та використання системи адміністрування на машинобудівних підприємствах (с. 28-77). Автор обґрунтовує, що поняття “адміністрування” не варто ототожнювати з поняттям “управління” (с. 35, 36). На основі досліджень наукових підходів до трактування адміністрування виділено співвідношення адміністрування та менеджменту у виконанні управлінських обов’язків на відповідних рівнях (с. 39).

Наведено місце адміністрування у системі управління підприємством (с. 41-43). Автором для чіткішого розуміння сутності, призначення та напрямів впливу інструментарію адміністрування виділено ключові компоненти, що його формують та описано відповідні школи (с. 51, 55). Виділено елементи системи адміністрування та їхній зміст (с. 75). На основі досліджень удосконалено структуру системи адміністрування на підприємстві (с. 76).

У другому розділі “Аналізування технологій адміністрування та управлінських систем машинобудівних підприємств” виділено кадровий аспект, як вагомий чинник розвитку та ефективного функціонування системи адміністрування (с. 83); виділено стратегії розвитку підприємства (с. 85) та запропоновано моделі поведінки підприємства стосовно своїх працівників (с. 89). На основі статистичних методів проведено глибокий аналіз фактичного стану трудових ресурсів (с. 90-95). На основі таксономічного методу упорядковано та узагальнено багатомірний статистичний матеріал у єдину кількісну характеристику та обчислено рівні розвитку вітчизняних підприємств Львівщини (с. 97-111), а також представлено модель обчислення рівня розвитку (с. 110). Виокремлено середовища впливу на адміністративну діяльність підприємств машинобудування (с. 113-125), охарактеризовано окремі сфери впливу (с. 124). На основі досліджень, автором виявлено розриви між потребами працівника та вимогами роботодавця (с. 125).

Третій розділ “Заходи соціально-економічного розвитку системи адміністрування на машинобудівних підприємствах” присвячено дослідженню шляхів зменшення розбіжностей між інтересами зацікавлених груп, що є однією з умов розвитку машинобудівних підприємств. З боку дисертанта

приділено особливу увагу моделі ідентифікування розривів інтересів стейкхолдерів (с. 131) та встановлено першочерговість між поняттями “конфлікт інтересів” та “розрив інтересів” (с. 132-133), відповідно до вищезазначеного було проаналізовано, які загальнозживані та поширені методи зниження таких розривів існують на практиці. Автором запропоновано виділити елементи розриву інтересів стейкхолдерів (с. 135), а величину розриву інтересів визначали за допомогою кореляційно-регресійної моделі (с. 140-144).

Особливу увагу дисертант звернув на формування ключових показників, які впливають на розвиток трудових ресурсів і зменшують розбіжності між інтересами зацікавлених груп (с. 148-157), виділивши функціональні стратегії розвитку підприємства (с. 150). У п. 3.2. дисертант дав рекомендації щодо побудови моделі шляхів впливу корпоративної культури на продуктивність праці, виходячи із проведених досліджень (с. 160) і у підсумку запропонував сформулювати стратегії підприємства, враховуючи типи залежностей працівника від підприємства (с. 168), як варіант розвитку системи адміністрування на підприємстві (с. 180).

Отримані в результаті дослідження елементи наукової новизни, відображені в усіх розділах дисертації, і в узагальненій формі викладені у 9 пунктах за відповідними розділами. У цілому їх зміст, засвідчує як переосмислення й авторську інтерпретацію вже існуючих знань, так і створення нового знання, пов'язаного з теоретичним поясненням і практичним вирішенням існуючих проблем формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві.

6. Практичне значення результатів дослідження

Розроблені теоретико-методичні основи формування та розвитку системи адміністрування на підприємстві використані у навчальному процесі Національного університету “Львівська політехніка” під час викладання дисципліни “Теорія підприємництва” для студентів спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”, зокрема студентами вивчається питання впливу чинників на розвиток системи адміністрування (довідка № 67-01-1044 від 12.06.2017 р.). Безпосередню практичну значущість мають основні результати дисертаційної роботи впроваджені у діяльності низки вітчизняних

суб'єктів господарювання, зокрема у ТОВ "Робітня" (довідка № 107 від 17.02.2017р.) та СП ТзОВ "Сферос-Електрон" (довідка № 095 / 026 / 01 від 28.03.2017р.).

7. Зауваження, недоліки, дискусійні питання

Незважаючи на те, що робота виконана на високому теоретичному і методичному рівнях, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні моменти, які потребують додаткової аргументації.

1. До перелічених елементів системи адміністрування та трактування їхнього змісту доречно було б додати такий пункт як "ресурси системи адміністрування", що задіяні у ній, та більше розписати технологію адміністрування (табл. 1.4). Варто звернути увагу на такий дискусійний момент як: "менеджери різних рівнів є водночас елементами системи адміністрування і її складовими" згідно поданої таблиці (с. 75).

2. Доцільно в дисертаційній роботі деталізувати ті проблемні сфери, які призвели до виникнення диспропорцій у розвитку розбіжностей між інтересами зацікавлених груп (с. 135).

3. Цікавим би був аналіз причин звільнення з роботи працівників на машинобудівних підприємствах у відсотковому співвідношенні. Слід би було додати статистичних даних із цього проблемного питання, адже це також одне із вузьких місць наслідку конфлікту інтересів (с. 136).

4. Автором наведено ряд чинників, які є шляхами до збільшення продуктивності праці (с. 153-156), однак доцільно було би вказати на механізм їхнього врахування під час формування програм розвитку підприємства.

5. Доцільно було б описати, на які експертні висновки опирався дисертант формуючи типи залежностей працівника від підприємства та вказати, які критерії, окрім проведеного аналізу вікового складу було взято за основу (с. 178-180).

Виявлені недоліки та дискусійні положення не знижують теоретичної та прикладної значущості отриманих здобутків та в цілому суттєво не вплинули на позитивну характеристику наукового дослідження автора. Це дозволяє позитивно оцінити актуальність теми дослідження, ступінь обґрунтованості положень наукової новизни, достовірність висновків та рекомендацій.

8. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Враховуючи актуальність проблематики та результати представленого наукового дослідження, вважаємо, що дисертаційна робота Вішки Ірини Сергіївни на тему: “Формування та розвиток системи адміністрування на підприємстві” подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) в цілому є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати, котрі мають прикладне спрямування та у сукупності вирішують завдання досліджуваної теми. Дисертаційна робота за змістом та структурою відповідає встановленим вимогам п. п. 9, 11, 12 “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Вішка Ірина Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,

доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері

Тернопільського національного технічного

університету імені Івана Пулюя

кандидат економічних наук

Т. І. Кужда

Підпис засвідчую:

вчений секретар вченої ради,

Тернопільського національного технічного

університету імені Івана Пулюя

Г. М. Крамар